Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
přednesené dne 11. prosince 2014[1]

Věc C-286/13 P

Dole Food Company, Inc.a
Dole Fresh Fruit Europe, původně Dole Germany OHG
proti

Evropské komisi

„Kasační opravný prostředek — Hospodářská soutěž — Kartelové dohody — Jednání ve vzájemné shodě — Evropský trh s banány — Referenční ceny — Struktura trhu — Výpočet tržních podílů — Zelené banány a žluté banány — Cílené omezení hospodářské soutěže — Průběh soudního řízení v prvním stupni“

Obsah

I – Úvod 3

II – Okolnosti právního sporu 3

III – Řízení před Soudním dvorem a návrhová žádání účastníků řízení 5

IV – Posouzení kasačního opravného prostředku 5

A – První důvod kasačního opravného prostředku: procesní vady 6

1. K přípustnosti argumentace Komise přednesené v řízení v prvním stupni (první část prvního důvodu kasačního opravného prostředku) 6

2. K přípustnosti argumentace uplatněné společností Dole v řízení v prvním stupni (druhá a třetí část prvního důvodu kasačního opravného prostředku) 7

a) K předložení dokumentu na jednání (druhá část prvního důvodu kasačního opravného prostředku) 7

b) K nepřípustnosti přílohy k replice Dole (třetí část prvního důvodu kasačního opravného prostředku) 8

1 — Původní jazyk: němčina.

c) Dílčí závěr 9

3. K zásadě rovnosti zbraní (čtvrtá část prvního důvodu kasačního opravného prostředku) .. 9

4. K výtce nesprávného zjištění skutkového stavu Tribunálem (pátá část prvního důvodu kasačního opravného prostředku) 9

B – Druhý důvod kasačního opravného prostředku: zkreslení skutkového stavu 11

C – Třetí důvod kasačního opravného prostředku: „nepřiměřenost posouzení důkazů“, které provedl Tribunál 12

1. Ke struktuře trhu a k postavení zúčastněných podniků na trhu – význam žlutých a zelených banánů při výpočtu tržních podílů (první část třetího důvodu kasačního opravného prostředku) 13

Doplňující úvahy týkající se věcné kritiky číselných údajů o podílech na trhu 15

2. K popisu informační výměny mezi účastníky kartelové dohody (druhá, třetí a čtvrtá část třetího důvodu kasačního opravného prostředku) 15

a) K požadavkům na odůvodnění sporného rozhodnutí (druhá a třetí část třetího důvodu kasačního opravného prostředku) 16

b) K tvrzení společnosti Dole, že pracovníci, kteří se podíleli na výměně informací, nebyli sami odpovědní za stanovení referenčních cen (čtvrtá část třetího důvodu kasačního opravného prostředku) 17

3. K pojmu „cílené omezení hospodářské soutěže“ (pátá část třetího důvodu kasačního opravného prostředku) 17

a) Relevantní právní kritéria 18

b) Použití relevantních právních kritérií na konkrétní případ 19

– K povaze výměny informací a k jejímu předmětu 19

– K otázce, jak často a s jakou pravidelností probíhala výměna informací 21

– Ke struktuře trhu 21

– Shrnutí 22

4. Dílčí závěr 22

D – Čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku: výpočet pokuty 22

1. První část čtvrtého důvodu kasačního opravného prostředku: zohlednění obratu dceřiných společností společnosti Dole, které se neúčastnily kartelové dohody 22

2. Druhá část čtvrtého důvodu kasačního opravného prostředku: dvojí zohlednění téhož obratu 23

E – Shrnutí 24

V – Náklady řízení 25

VI – Závěry 25

I – **Úvod**

1. Zřejmě žádné jiné ovoce v průběhu let na evropské úrovni nevyvolalo tak urputné a tak rozličné právní spory jako banány [2]. V projednávané věci se Soudní dvůr musí stejně jako již před více než třiceti lety [3] opět zabývat některými problémy v oblasti hospodářské soutěže, které se týkají banánů.

2. Tyto otázky vyvstávají v souvislosti s „banánovým kartelem“, jehož účastníci se v několika členských státech Evropské unie dopustili protisoutěžních jednání ve vzájemné shodě. Některým účastníkům kartelové dohody uložila Evropská komise rozhodnutím ze dne 15. října 2008 [4] pokuty v milionových výších z důvodu porušení článku 81 ES (nyní článek 101 SFEU). Společnosti Dole Food Company, Inc. a její dceřiná společnost Dole Fresh Fruit Europe OHG [5] neměly v řízení v prvním stupni úspěch se svými žalobami směřujícími proti těmto rozhodnutím o pokutách a nyní nadále uplatňují svá návrhová žádání před Soudním dvorem v řízení o kasačním opravném prostředku.

3. Středem zájmu je nyní otázka, zda lze žluté a zelené banány „házet do jednoho pytle“ při posuzování struktury trhu, jakož i postavení a chování zúčastněných podniků na relevantním trhu. Tato otázka opakovaně vyvstává v nejrůznějších souvislostech a prolíná se napříč celým kasačním opravným prostředkem jako ústřední problematika. Dole se domnívá, že Tribunál dostatečně neposoudil argumentaci, kterou v tomto ohledu přednesla a která směřovala proti rozhodnutí Komise, a že zkreslil skutkové okolnosti případu. Dole kromě toho vytýká právní pochybení s ohledem na pojem „cílené omezení hospodářské soutěže“, jakož i různé procesní vady, kterých se měl Tribunál dopustit ve svém rozsudku ze dne 14. března 2013 (věc T-588/08) [6] vydaném v řízení v prvním stupni.

4. Toto řízení ve věci C-286/13 P úzce souvisí s řízením o kasačním opravném prostředku podaném ve spojených věcech C-293/13 P a C-294/13 P, ke kterým dnes rovněž předkládám své stanovisko. Právní otázky položené v naposled uvedené věci se však s výjimkou konceptu cíleného omezení hospodářské soutěže týkají zcela jiných právních problémů, než jaké je třeba řešit v projednávané věci.

II – **Okolnosti právního sporu**

5. Předmětem správního řízení u Komise bylo jednání ve vzájemné shodě několika podniků působících na trhu s banány (dále jen „zúčastněné podniky“), včetně společnosti Dole [7], které směřovalo ke koordinaci referenčních cen za prodej banánů v severní Evropě v letech 2000, 2001 a 2002.

2 — Viz zejména rozsudky United Brands a United Brands Continentaal v. Komise (27/76, EU:C:1978:22, týkající se zneužití dominantního postavení na trhu), Cooperativa Co-Frutta (193/85, EU:C:1987:210, týkající se spotřební daně z banánů), Německo v. Rada (C-280/93, EU:C:1994:367, týkající se legality společné organizace trhu s banány), Atlanta Fruchthandelsgesellschaft a další (I) (C-465/93, EU:C:1995:369, týkající se otázek souvisejících s předběžnou právní ochranou před vnitrostátními soudy), Van Parys (C-377/02, EU:C:2005:121, týkající se otázky přezkoumatelnosti unijních právních aktů na základě práva WTO) a FIAMM a další v. Rada a Komise (C-120/06 P a C-121/06 P, EU:C:2008:476, týkající se vyloučení nároků na náhradu škody za legální jednání unijních orgánů).

3 — Z hlediska práva hospodářské soutěže banány Soudní dvůr zaměstnávaly již v sedmdesátých letech minulého století v rozsudku United Brands a United Brands Continentaal v. Komise (27/76, EU:C:1978:22).

4 — Rozhodnutí Komise C(2008) 5955 final ze dne 15. října 2008 v řízení podle podle článku 81 [ES] (věc COMP/39.188 – Banány, shrnuto v Úř. věst. 2009, C 189, s. 12), dále jen „sporné rozhodnutí“.

5 — Dále společně jen „Dole“ nebo „navrhovatelky“. Dole Fresh Fruit Europe přechodně změnila obchodní jméno na „Dole Germany“; pod tímto obchodním jménem vystupovala v řízení v prvním stupni vedle Dole Food jako žalobkyně.

6 — Rozsudek Dole Food a Dole Německo v. Komise (T-588/08, EU:T:2013:130).

7 — Kromě Dole se jednání ve vzájemné shodě účastnila nejen společnost Chiquita a společnost Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert propojená se společností Del Monte.

6. Podle zjištění Tribunálu jsou banány zpravidla přepravovány ještě zelené lodí z latinskoamerických přístavů do severní Evropy, kam jsou dodávány zpravidla jednou za týden [8].

7. Tyto banány jsou svým evropským odběratelům dodávány buď přímo ještě v zeleném stavu, nebo přibližně po sedmi dnech dozrávání již jako žluté banány. Proces dozrávání může být proveden dovozcem nebo na jeho účet anebo může být zajištěn samotným kupujícím. Zákazníky jsou obvykle subjekty provádějící dozrávání nebo maloobchodní řetězce.

8. Tvorba cen za tyto banány probíhala v rozhodném období v severní Evropě v týdenních intervalech na základě referenčních cen za zelené banány. Referenční cena za žluté banány se obvykle skládala z referenční ceny za zelené banány navýšené o poplatek za dozrání. Ceny placené maloobchodníky a distributory (takzvané „skutečné ceny“ nebo „transakční ceny“) tak byly určovány buď na základě vyjednávání, jež probíhala v týdenních intervalech a obvykle se konala ve čtvrtek odpoledne nebo v pátek, anebo na základě smluv na dodávky obsahujících předem stanovené vzorce pro určování cen.

9. Mezi zúčastněnými podniky docházelo k dvoustranným kontaktům před stanovením cen, v jejichž rámci diskutovaly o faktorech relevantních pro týdenní stanovení referenčních cen, nebo probíraly a sdělovaly si vývoj cen nebo si poskytovaly údaje o předpokládaných referenčních cenách pro nadcházející týdny. Takové kontakty byly uskutečňovány obvykle ve středu před tím, než zúčastněné podniky stanovily své referenční ceny, a vždy se týkaly budoucích referenčních cen. Uvedené dvoustranné kontakty měly za cíl omezit nejistotu ohledně chování podniků týkajícího se referenčních cen, které měly být stanoveny ve čtvrtek dopoledne.

10. Zúčastněné podniky si dále po stanovení referenčních cen ve čtvrtek ráno vzájemně vyměňovaly tyto referenční ceny. Tato výměna informací jim umožnila přezkoumat jednotlivá rozhodnutí o stanovení referenčních cen na základě sdělení předávaných před stanovením cen a posilovala jejich vzájemnou spolupráci.

11. Referenční ceny sloužily přinejmenším jako signály, tendence nebo ukazatele pro trh týkající se kýženého vývoje cen banánů. Navíc při některých transakcích byly ceny na základě smluvně sjednaných vzorců pro určování cen přímo spjaty s referenčními cenami.

12. Zúčastněné podniky při určování svého chování na trhu nutně zohledňovaly informace, které si vyměnily se svými konkurenty, což společnosti Chiquita a Dole dokonce výslovně připustily.

13. Dne 8. dubna 2005 předložila společnost Chiquita na základě oznámení o spolupráci z roku 2002 [9] Komisi žádost o shovívavost. Poté, co byla provedena šetření v několika podnicích, zejména v prostorách společnosti Dole Fresh Fruit Europe, a zasláno několik žádostí o informace, Komise dne 20. července 2007 zaslala oznámení námitek mnohým podnikům působícím na trhu s banány. Následně v průběhu správního řízení byl dotčeným podnikům poskytnut přístup ke spisu a od 4. do 6. února 2008 byly tyto podniky vyslechnuty. Dne 15. října 2008 Komise nakonec přijala sporné rozhodnutí.

14. Ve sporném rozhodnutí Komise konstatovala, že několik podniků včetně společnosti Dole porušilo ustanovení článku 81 ES účastí na jednání ve vzájemné shodě spočívajícím v koordinování referenčních cen banánů. Z geografického hlediska se toto protiprávní jednání týkalo Belgie, Dánska, Německa, Finska, Lucemburska, Nizozemska, Rakouska a Švédska [10]. Jako dobu trvání účasti společnosti Dole na protiprávním jednání Komise stanovila období od 1. ledna 2000 do 31. prosince 2002 [11].

8 — K tomu a k následujícím skutečnostem viz body 8 až 23 napadeného rozsudku.

9 — Oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů (Úř. věst. C 45, s. 3).

10 — Článek 1 sporného rozhodnutí.

11 — Článek 1 písm. e) a f) sporného rozhodnutí.

15. Za účast na protiprávním jednání Komise uložila ve sporném rozhodnutí několika zúčastněným podnikům pokuty. Podniku Dole sestávajícímu ze společností Dole Food a Dole Fresh Fruit Europe Komise uložila společně a nerozdílně pokutu ve výši 45,6 milionu eur [12].

16. Několik subjektů, kterým bylo určeno napadené rozhodnutí, se proti spornému rozhodnutí domáhalo právní ochrany prostřednictvím žalob na neplatnost v prvním stupni u Tribunálu. Žalobu na neplatnost podanou společnostmi Dole Food Company a Dole Germany dne 24. prosince 2008 Tribunál v plném rozsahu zamítl dne 14. března 2013 napadeným rozsudkem a žalobkyním uložil náhradu nákladů řízení.

III – **Řízení před Soudním dvorem a návrhová žádání účastníků řízení**

17. Podáním ze dne 24. května 2013 podaly společnosti Dole Food a Dole Fresh Fruit Europe společně tento kasační opravný prostředek směřující proti rozsudku Tribunálu. Navrhují, aby Soudní dvůr:

— zrušil zcela nebo zčásti napadený rozsudek v rozsahu, v němž byla zamítnuta žaloba navrhovatelek;

— zrušil zcela nebo zčásti sporné rozhodnutí v rozsahu, v němž se týká navrhovatelek;

— zrušil nebo snížil pokutu uloženou navrhovatelkám, a to i na základě pravomoci k soudnímu přezkumu v plné jurisdikci stanovené v článku 261 SFEU;

— podpůrně vrátil věc Tribunálu, aby tento rozhodl v souladu s rozsudkem Soudního dvora,

a dále

— uložil Komisi náhradu nákladů tohoto řízení a řízení před Tribunálem.

18. Komise navrhuje, aby Soudní dvůr

— zamítl kasační opravný prostředek,

— podpůrně zamítl žalobu na neplatnost,

a také

— uložil navrhovatelkám náhradu nákladů řízení o kasačním opravném prostředku a podpůrně náhradu nákladů řízení o žalobě na neplatnost.

19. Před Soudním dvorem byl kasační opravný prostředek projednán písemně a dne 8. října 2014 se konalo jednání.

IV – **Posouzení kasačního opravného prostředku**

20. Četné námitky uplatňované společností Dole proti napadenému rozsudku jsou předmětem celkem čtyř důvodů kasačního opravného prostředku, kterými se budu dále postupně zabývat.

12 — Článek 2 písm. b) sporného rozhodnutí.

A – *První důvod kasačního opravného prostředku: procesní vady*

21. V rámci prvního důvodu svého kasačního opravného prostředku, který se skládá z pěti částí, Dole tvrdí, že se Tribunál při svém přezkumu sporného rozhodnutí dopustil řady procesních vad.

1. K přípustnosti argumentace Komise přednesené v řízení v prvním stupni (první část prvního důvodu kasačního opravného prostředku)

22. Společnost Dole Tribunálu nejprve vytýká, že Komisi neprávem umožnil, aby se v tomto soudním řízení poprvé vyjádřila k důkazům, které byly obsaženy ve spisu ze správního řízení a jež byly v rozporu se zjištěními učiněnými ve sporném rozhodnutí. Tím Tribunál nesplnil požadavky kladené na odůvodnění unijních právních aktů podle článku 253 ES ve spojení se zákazem opožděných argumentů podle čl. 48 odst. 2 svého jednacího řádu.

23. Tato výtka se opírá o argument společnosti Dole, že její vlastní referenční ceny a referenční ceny společnosti Chiquita se netýkají týchž kalendářních týdnů, a tudíž se vztahují na banány, jež si na trhu na maloobchodní úrovni vzájemně nekonkurují[13]. Tím se Komise poprvé zabývala v řízení před Tribunálem, přestože důkazy obsažené ve spisu ze správního řízení byly důvodem vyjádřit se k této okolnosti již ve sporném rozhodnutí.

24. Podle zjištění Tribunálu, která nejsou tímto kasačním opravným prostředkem zpochybněna, společnost Dole neuplatnila svůj argument týkající se neexistence soutěžního vztahu na maloobchodní úrovni mezi jejími vlastními banány a banány společnosti Chiquita ve správním řízení, nýbrž teprve v řízení před Tribunálem[14].

25. Za těchto okolností je zcela zřejmé, že Tribunál musel Komisi v řízení v prvním stupni poskytnout příležitost reagovat na tento argument společnosti Dole, který byl poprvé uplatněn v žalobě. Porušení čl. 48 odst. 2 jednacího řádu Tribunálu je tedy absolutně vyloučeno[15]. Komise má totiž v soudním řízení, stejně jako každý jiný účastník řízení, právo na kontradiktorní řízení[16].

26. Avšak právo Komise na kontradiktorní řízení musí být uvedeno do přiměřeného souladu s právem dotčených podniků na spravedlivý proces a účinnou právní ochranu (článek 47 Listiny základních práv)[17]. V souladu s tím je Komise v soudním řízení v rámci své obrany sice oprávněna blíže objasnit důvody sporného rozhodnutí[18]; zcela nové důvody sporného rozhodnutí však Komise v soudním řízení uvést nesmí. Původně chybějící odůvodnění totiž nemůže být zhojeno skutečností, že se dotyčná osoba dozví důvody rozhodnutí v průběhu řízení před unijními soudy[19]. Zvlášť přísný je tento zákaz „dodatečného předkládání důvodů“ před Tribunálem v takových trestních a kvazitrestních řízeních, jako je řízení ve věci kartelových dohod[20].

13 — Viz bod 119 napadeného rozsudku.

14 — Body 128 až 132 napadeného rozsudku.

15 — V tomto smyslu viz rozsudek Alliance One International a Standard Commercial Tobacco v. Komise (C-628/10 P a C-14/11 P, EU:C:2012:479, bod 58).

16 — Rozsudek Komise v. Irsko a další (C-89/08 P, EU:C:2009:742, bod 53); v tomtéž smyslu viz rozsudek Přezkum M v. EMEA (C-197/09 RX-II, EU:C:2009:804, bod 42).

17 — Viz mé stanovisko k věci Alliance One International a Standard Commercial Tobacco v. Komise (C-628/10 P a C-14/11 P, EU:C:2012:11, bod 109).

18 — Rozsudek Stora Kopparbergs Bergslags v. Komise (C-286/98 P, EU:C:2000:630, bod 61); v tomtéž smyslu viz již rozsudky Präsident Ruhrkohlen-Verkaufsgesellschaft a další v. Hohe Behörde (36/59 až 38/59 a 40/59, EU:C:1960:36, zejména s. 926 a 927) a Picciolo v. Parlament (111/83, EU:C:1984:200, bod 22).

19 — Rozsudky Michel v. Parlament (195/80, EU:C:1981:284, bod 22), Dansk Rørindustri a další v. Komise (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, EU:C:2005:408, bod 463), Elf Aquitaine v. Komise (C-521/09 P, EU:C:2011:620, bod 149) a Alliance One International a Standard Commercial Tobacco v. Komise (C-628/10 P a C-14/11 P, EU:C:2012:479, bod 74).

20 — S ohledem na trestí právo v užším smyslu viz rozsudek E a F (C-550/09, EU:C:2010:382, bod 59); s ohledem na oblasti kvazitrestního práva – v projednávané věci kartelové právo – viz rozsudky Dansk Rørindustri a další v. Komise (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, EU:C:2005:408, bod 463) a Elf Aquitaine v. Komise (C-521/09 P, EU:C:2011:620, bod 149).

27. V projednávané věci je ve sporném rozhodnutí jasně a jednoznačně vyjádřeno, že referenční ceny zúčastněných podniků sloužily podle názoru Komise přinejmenším jako signály, tendence nebo ukazatele pro trh týkající se kýženého vývoje cen banánů a navíc v případě některých transakcí nabyly tyto ceny na významu na základě smluvně sjednaných vzorců pro určování cen [21].

28. Z tohoto odůvodnění sporného rozhodnutí již jasně vyplývá, že podle Komise mohla jednání ve vzájemné shodě týkající se referenčních cen konkrétně ovlivňovat trh s banány bez ohledu na skutečnost, zda si konkrétní produkty zúčastněných podniků na maloobchodní úrovni přímo konkurovaly, či nikoli.

29. Tribunál se proto právem domníval, že odůvodnění sporného rozhodnutí splňovalo požadavky stanovené v článku 253 ES (nyní čl. 296 druhý pododstavec SFEU) a že doplňující úvahy Komise uvedené v řízení v prvním stupni, které byly výhradně reakcí na tvrzení společnosti Dole v žalobě, nesloužily k opožděnému odůvodnění sporného rozhodnutí, nýbrž k jeho obhajobě a objasnění [22].

30. Celkově vzato je tudíž první část prvního důvodu kasačního opravného prostředku neopodstatněná.

2. K přípustnosti argumentace uplatněné společností Dole v řízení v prvním stupni (druhá a třetí část prvního důvodu kasačního opravného prostředku)

31. Společnost Dole dále Tribunálu vytýká, že neprávem prohlásil za nepřípustné dva dokumenty, které sama předložila, a že jim nevěnoval žádnou pozornost.

a) K předložení dokumentu na jednání (druhá část prvního důvodu kasačního opravného prostředku)

32. Společnost Dole zaprvé vytýká procesní vadu, která podle ní spočívá v tom, že jí Tribunál neumožnil předložit na jednání dokument, který měl sloužit k vyvrácení údajně nového argumentu Komise vyplývajícího z její dupliky [23].

33. V případě uvedeného dokumentu se jednalo o výňatek ze spisu ze správního řízení, s pomocí něhož chtěla společnost Dole podle vlastních slov prokázat, že takzvaná „referenční cena Aldi“ je relevantní pouze s ohledem na žluté banány, a nikoli s ohledem na zelené banány, jelikož se vždy vztahuje na banány, které měly být odebrány společností Aldi o dva týdny později. Tím chtěla společnost Dole vyvrátit údajný argument Komise vyplývající z její dupliky, že „referenční cena Aldi“ měla význam také pro tvorbu cen žlutých banánů.

34. Žalobce má v zásadě v řízení v prvním stupni možnost na jednání před Tribunálem odpovědět na písemný argument žalovaného, který byl obsažen v jeho posledním podání, tj. v duplice. Obsahovalo-li toto podání nové skutečnosti, pak nelze žalobci kategoricky odpírat možnost předkládat další důkazy k jejich vyvrácení, a to ani v této pozdní fázi řízení.

35. O to ale v projednávané věci nešlo.

36. Zaprvé je třeba mít na paměti, že referenční cena Aldi již byla předmětem správního řízení a sporného rozhodnutí [24]. Také před Tribunálem byl rozsah a význam referenční ceny Aldi podle spisu z řízení od počátku předmětem diskuzí mezi jeho účastníky v písemné části řízení v prvním stupni. Proto se v žádném případě nejednalo o novou skutečnost, která byla do řízení včleněna teprve duplikou Komise.

21 — Bod 19 napadeného rozsudku a bod 115 odůvodnění sporného rozhodnutí.

22 — Body 133 až 135 napadeného rozsudku.

23 — Body 40 až 48 napadeného rozsudku.

24 — Bod 14 napadeného rozsudku a bod 104 odůvodnění sporného rozhodnutí.

37. Pokud tedy společnost Dole kladla důraz na to, aby byly uvedeny na pravou míru úvahy Komise týkající se referenční ceny Aldi a aby se za tímto účelem vycházelo ze spisu ze správního řízení, měla k tomu dostatek příležitostí již v rámci písemné části řízení v prvním stupni. Společnost Dole především mohla již ve své žalobě a nejpozději ve své replice poukázat na zvláštní okolnost, že se referenční cena Aldi vztahovala vždy na žluté banány, které měly být zakoupeny o dva týdny později.

38. Dále je třeba zdůraznit, že ve skutečnosti samotná společnost Dole ve své žalobě podané v řízení v prvním stupni uvedla, že nákupní cena Aldi vztahující se na žluté banány platila jako referenční cena pro všechny kupující banánů v severní Evropě bez ohledu na to, zda nakupovali zelené nebo žluté banány [25].

39. Za těchto okolností nemůže společnost Dole vážně tvrdit, že chtěla na jednání uvést na pravou míru – údajně nesprávné – tvrzení Komise. Jednalo se naopak o pokus předložit pod záminkou takového uvedení na pravou míru nové důvody, které byly navíc v rozporu s jejími argumenty, které sama uvedla v předcházející písemné části řízení. Takovýmto taktickým krokům brání pravidlo prekluze stanovené v článku 48 jednacího řádu Tribunálu.

40. Zcela právem tedy Tribunál ponechal bez povšimnutí dokument, který společnost Dole předložila na jednání v řízení v prvním stupni [26].

b) K nepřípustnosti přílohy k replice Dole (třetí část prvního důvodu kasačního opravného prostředku)

41. Společnost Dole zadruhé uvádí, že Tribunál nesprávně prohlásil přílohu C 7 k její replice předložené v řízení v prvním stupni za nepřípustnou. Tato výtka směřuje proti bodům 460 až 470 napadeného rozsudku, v nichž Tribunál skutečně odmítá uvedenou přílohu jako „nepřípustnou“.

42. S pomocí uvedené přílohy C 7 chtěla společnost Dole v řízení v prvním stupni objasnit, že Komise vytrhla z kontextu některá vysvětlení společnosti Dole přednesená ve správním řízení.

43. Po nahlédnutí do spisu z řízení je zřejmé, že replika společnosti Dole neobsahuje žádné odpovědi na otázky, o která z jejích vysvětlení přednesených ve správním řízení jde a do jaké míry byla tato vysvětlení Komisí nesprávně vyložena. Přesvědčivé úvahy v této souvislosti lze nalézt pouze v příloze C 7.

44. Společnost Dole tak nedodržela procesní zásadu, podle níž musejí být argumenty účastníků řízení uvedeny v jejich podáních a přílohy k těmto podáním mají pouze důkazní a pomocnou funkci [27]. Podle této zásady nemůže obecný odkaz na jiné písemnosti, byť přiložené k žalobě, zhojit neexistenci základních prvků právní argumentace, které musejí být uvedeny v žalobě [28]. Tribunálu nepřísluší, aby v přílohách vyhledával a určoval žalobní důvody a argumenty, které by mohl pokládat za základ žaloby [29].

45. Tribunál tedy v projednávané věci zcela právem odmítl vzít v úvahu obsah přílohy C 7.

25 — V jednacím jazyce: „[…] Aldi's pricing for yellow bananas served as a reference price for all purchasers of bananas, whether green or yellow, in Northern Europe“ (bod 47 *in fine* žaloby Dole ve věci T-588/08; viz také bod 46 *in fine* uvedené žaloby).

26 — V bodě 48 napadeného rozsudku je daný dokument poněkud neobvykle „prohlášen za nepřípustný“.

27 — Rozsudek Dansk Rørindustri a další v. Komise (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, EU:C:2005:408, body 97 a 100).

28 — Rozsudky Versalis v. Komise (C-511/11 P, EU:C:2013:386, bod 115) a MasterCard a další v. Komise (C-382/12 P, EU:C:2014:2201, bod 40).

29 — Rozsudky Dansk Rørindustri a další v. Komise (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, EU:C:2005:408, body 98 a 100) a MasterCard a další v. Komise (C-382/12 P, EU:C:2014:2201, bod 41).

c) Dílčí závěr

46. I druhá a třetí část prvního důvodu kasačního opravného prostředku jsou tedy neopodstatněné.

3. K zásadě rovnosti zbraní (čtvrtá část prvního důvodu kasačního opravného prostředku)

47. V rámci čtvrté části prvního důvodu kasačního opravného prostředku společnost Dole argumentuje, že Tribunál porušil zásadu rovnosti zbraní, když nepřipustil důkazy předložené společností Dole v řízení v prvním stupni, zatímco Komisi povolil, aby přednesla nové námitky a argumenty.

48. Zásada rovnosti zbraní má jako projev zásady spravedlivého řízení před unijními soudy bezpochyby zásadní význam. Tato zásada ukládá povinnost nabídnout každému účastníku řízení přiměřenou možnost prezentovat svoji věc včetně důkazů za podmínek, které ho nestaví do jasně nevýhodnější situace oproti jeho protivníkovi [30].

49. V projednávané věci však výtka údajného porušení zásady rovnosti zbraní neobsahuje žádnou podloženou argumentaci navrhovatelek, z níž by bylo možné dovodit určité – a už vůbec ne *jednoznačné* – procesní znevýhodnění společnosti Dole oproti Komisi v řízení v prvním stupni.

50. Společnost Dole naopak svoji výtku odůvodňuje pouze obecným odkazem na své úvahy obsažené v první, druhé a třetí části prvního důvodu kasačního opravného prostředku. Jinými slovy, tato čtvrtá část prvního důvodu kasačního opravného prostředku stojí a padá se všemi třemi předcházejícími částmi.

51. Vzhledem k tomu, že první, druhá a třetí část prvního důvodu kasačního opravného prostředku musejí být zamítnuty, nemůže obstát ani tato čtvrtá část, která se opírá o zásadu rovnosti zbraní.

4. K výtce nesprávného zjištění skutkového stavu Tribunálem (pátá část prvního důvodu kasačního opravného prostředku)

52. V rámci páté a poslední části tohoto prvního důvodu kasačního opravného prostředku společnost Dole nakonec uvádí, že Tribunál nesplnil svou povinnost řádně zjistit skutkové okolnosti případu na základě článků 64 a 65 svého jednacího řádu. Právní pochybení tvrzené společností Dole má spočívat v tom, že Tribunál kladl pouze ústní dotazy, ale neučinil žádná organizační procesní opatření, ani neprovedl dokazování, ačkoli byl s ohledem na některé skutečnosti, které mají rozhodující význam pro vyřešení sporu, „jednoznačně zmatený“. Tím Tribunál podle názoru navrhovatelek porušil zásady získávání důkazů, jakož i svou povinnost správného zjištění skutkového stavu a současně práva obhajoby společnosti Dole.

53. Je třeba předeslat, že navrhovatelkám přísluší, aby ve svém kasačním opravném prostředku přesně označily zpochybňované pasáže napadeného rozsudku a právní argumenty, o které specificky opírají své námitky [31]. Jako zjevně nepřípustný musí být odmítnut kasační opravný prostředek, který nemá koherentní strukturu, omezuje se na všeobecná tvrzení a neobsahuje přesné odkazy na body odůvodnění napadeného rozsudku, které mají být stiženy nesprávným právním posouzením [32].

30 — Rozsudky Švédsko v. API a Komise (C-514/07 P, C-528/07 P a C-532/07 P, EU:C:2010:541, bod 88) a Otis a další (C-199/11, EU:C:2012:684, bod 71).

31 — Rozsudky Telefónica a Telefónica de España v. Komise (C-295/12 P, EU:C:2014:2062, bod 29) a MasterCard a další v. Komise (C-382/12 P, EU:C:2014:2201, body 151 a 215).

32 — Rozsudek Telefónica a Telefónica de España v. Komise (C-295/12 P, EU:C:2014:2062, bod 30).

54. Vzhledem k obzvlášť vágnímu charakteru argumentace společnosti Dole vážně pochybuji o tom, zda lze pátou část prvního důvodu kasačního opravného prostředku vůbec pokládat za přípustnou. Kasační opravný prostředek totiž obsahuje pouze nejasný odkaz na „zmatení" Tribunálu, pokud jde o „skutkový kontext, z něhož vyplývá povaha referenčních cen". Není v něm objasněno, v čem přesně mělo toto „zmatení" spočívat, a není v něm ani v nejmenším pojednáno o tom, ve kterých částech napadeného rozsudku se mělo konkrétně projevit [33].

55. Bez ohledu na to je ovšem v každém případě třeba poznamenat, že podle ustálené judikatury je Tribunál jediný oprávněný posoudit, zda je nezbytné doplnit informace, které má k dispozici o věcech, které mu jsou předloženy. Posouzení průkaznosti procesních písemností spadá do jeho svrchovaného posouzení skutkových okolností, které v souladu s ustálenou judikaturou nepodléhá přezkumu Soudního dvora v řízení o kasačním opravném prostředku, s výjimkou případu zkreslení skutkového stavu nebo důkazů [34].

56. Okolnost uvedená společností Dole, že Tribunál kladl účastníkům řízení na jednání řadu otázek, nelze vážně pokládat za důkaz o nedbalosti Tribunálu při zjišťování skutkového stavu. Naopak – z intenzivního dotazování účastníků řízení lze dovodit závěr, že Tribunál se zvlášť svědomitě zabýval jednotlivými aspekty předmětu sporu. Kromě toho je dotazování účastníků řízení jednou z možností odstraňování přetrvávajících nejasností, která je zakotvena v procesněprávních předpisech [35]. Výsledek takového dotazování může vést k tomu, že další organizační procesní opatření nebo formální dokazování budou zbytečné.

57. Kromě toho je třeba připomenout, že řízení ve věcech hospodářské soutěže před unijními soudy se zakládá na zásadě projednací [36]. Pokud měla společnost Dole v řízení v prvním stupni dojem, že bylo nezbytné přijmout organizační procesní opatření nebo provést dokazování, měla možnost předložit Tribunálu v tomto ohledu konkrétní návrhy [37]. Navrhovatelky však musely na jednání před Soudním dvorem připustit, že společnost Dole v žádné fázi řízení v prvním stupni nic takového nenavrhovala, ačkoli k tomu měla zcela nesporně dostatek příležitostí. Za těchto okolností společnost Dole nyní ve fázi řízení o kasačním opravném prostředku stěží může uplatňovat námitku, že Tribunál nesplnil své povinnosti týkající se objasnění skutkového stavu [38].

58. Zcela obecně lze konstatovat, že Tribunál nemusí v právním sporu ve věci kartelové dohody z úřední povinnosti provést nové úplné šetření ve věci [39]. Pouze zcela výjimečně se lze domnívat, že se široká posuzovací pravomoc Tribunálu týkající se posouzení toho, jaké důkazní prostředky jsou vhodné a nezbytné k prokázání určité skutečnosti, stává povinností provést z vlastní iniciativy další důkazy, ačkoli to žádný z účastníků nenavrhl. To platí tím spíše v případě, kdy jsou účastníci řízení – jako v projednávané věci – velkými podniky s řadou zkušeností v otázkách práva hospodářské soutěže a jsou zastoupeni specializovanými advokáty [40].

33 — Pouze mimochodem uplatněná námitka zkreslení skutečností nebyla společností Dole v rámci této páté části prvního důvodu kasačního opravného prostředku upřesněna a společnost Dole odkazuje na druhý důvod kasačního opravného prostředku. Proto se touto otázkou budu zabývat také pouze v rámci druhého důvodu kasačního opravného prostředku (viz níže body 61 až 70 tohoto stanoviska).

34 — Rozsudky Ismeri Europa v. Účetní dvůr (C-315/99 P, EU:C:2001:391, bod 19), Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland v. Komise (C-385/07 P, EU:C:2009:456, bod 163) a E.ON Energie v. Komise (C-89/11 P, EU:C:2012:738, bod 115); v témže smyslu rozsudek Viega v. Komise (C-276/11 P, EU:C:2013:163, bod 39).

35 — Článek 24 odst. 1 první věta ve spojení s čl. 53 odst. 1 statutu Soudního dvora.

36 — Rozsudky Chalkor v. Komise (C-386/10 P, EU:C:2011:815, bod 64 a 66), Schindler Holding a další v. Komise (C-501/11 P, EU:C:2013:522, bod 46) a Siemens v. Komise (C-239/11 P, C-489/11 P a C-498/11 P, EU:C:2013:866, bod 321); kromě toho viz mé stanovisko ve věci Schindler Holding a další v. Komise (C-501/11 P, EU:C:2013:248, bod 47), jakož i mé stanovisko ve věci Nexans a Nexans France v. Komise (C-37/13 P, EU:C:2014:223, bod 87).

37 — V tomtéž smyslu viz rozsudek Siemens v. Komise (C-239/11 P, C-489/11 P a C-498/11 P, EU:C:2013:866, bod 322).

38 — Rozsudky Schindler Holding a další v. Komise (C-501/11 P, EU:C:2013:522, bod 46) a Viega v. Komise (C-276/11 P, EU:C:2013:163, bod 41 a 42).

39 — Rozsudky Chalkor v. Komise (C-386/10 P, EU:C:2011:815, bod 66), Kone a další v. Komise (C-510/11 P, EU:C:2013:696, bod 32), jakož i Telefónica a Telefónica de España v. Komise (C-295/12 P, EU:C:2014:2062, bod 55).

40 — K tomu viz mé stanovisko ve věci Schindler Holding a další v. Komise (C-501/11 P, EU:C:2013:248, bod 51), jakož i mé stanovisko ve věci Nexans a Nexans France v. Komise (C-37/13 P, EU:C:2014:223, bod 87 a 88).

59. Navrhovatelky v projednávané věci neuvedly žádné zvláštní okolnosti, ze kterých by bylo možné dovodit výjimečnou povinnost Tribunálu provést důkazy z úřední povinnosti. Navrhovatelky nemohly takové okolnosti uvést ani na můj výslovný dotaz.

60. Ani pátá část prvního důvodu kasačního opravného prostředku tudíž neobstojí, takže je třeba tento důvod zamítnout v plném rozsahu.

B – *Druhý důvod kasačního opravného prostředku: zkreslení skutkového stavu*

61. V rámci druhého důvodu kasačního opravného prostředku společnost Dole uvádí, že Tribunál zkreslil řadu skutkových okolností, které jsou důležité pro správné posouzení protiprávního jednání v jeho právních a hospodářských souvislostech. Tento důvod kasačního opravného prostředku směřuje proti bodům 152, 182, 184 a 232 napadeného rozsudku.

62. Přitom jde konkrétně v zásadě o tři otázky: zaprvé zda Tribunál nesprávně postavil naroveň referenční ceny [41] a navrhované ceny [42], zadruhé zda Tribunál nesprávně vycházel ze skutečnosti, že společnost Dole uplatňovala referenční cenu pro žluté banány, a zatřetí zda byly referenční ceny pro zelené a žluté banány v celém odvětví natolik úzce spjaty, že je bylo možné pokládat za vzájemně zaměnitelné.

63. Je třeba předeslat, že domněnka zkreslení skutkového stavu nebo důkazů se váže na přísné předpoklady. O takové zkreslení se jedná, pouze pokud, aniž byly uplatněny nové důkazy, se posouzení existujících důkazů jeví jako zjevně nesprávné [43].

64. Z argumentace společnosti Dole nevyplývá nic, co by svědčilo o *zjevně nesprávném* posouzení skutkových okolností nebo důkazů.

65. Pokud jde zaprvé o tvrzené postavení na roveň referenčních cen a navrhovaných cen v bodech 152, 182, 184 a 232 napadeného rozsudku, takové pojmy již vůbec nejsou ve všech těchto pasážích rozsudku používány. Pouze v bodě 182 se objevuje výraz „referenční cena“, zatímco v bodě 152 se hovoří o „žluté nabídce“ [44], v bodě 184 o „žluté ceně“ [45] a v bodě 232 zase o „žluté ceně“ a „zelené ceně“. V žádné z uvedených pasáží napadeného rozsudku Tribunál nestaví referenční a navrhované ceny na roveň a postaveny na roveň nejsou ani referenční ceny se skutečně zaplacenými cenami. Výtka společnosti Dole je neopodstatněná.

66. Zadruhé je s ohledem na otázku údajného použití referenční ceny pro žluté banány společností Dole třeba poznamenat, že Tribunál použil pojem „žlutá referenční cena“ v souvislosti se společností Dole pouze v jediné pasáži napadeného rozsudku, a to v jeho bodě 182. V tomto ohledu by mohlo jít spíše o redakční chybu než o zjevně nesprávné posouzení skutkového stavu. V každém případě z argumentace společnosti Dole nevyplývá, do jaké míry měla mít konkrétně tato eventuálně nejasná

41 — V jednacím jazyce (angličtina): „quotation prices“; v jazyce, v němž se konají porady (francouzština): „prix de référence“.

42 — V jednacím jazyce: „price quotes“; v jazyce, v němž se konají porady: „offres de prix“. Německý překlad napadeného rozsudku používá pro spojení „price quotes“ někde výraz „angebotene Preise“ a jinde hovoří o „Preisnotierungen“, přičemž naposled uvedený výraz se v tomto kontextu zdá být nepatřičný.

43 — Rozsudky PKK a KNK v. Rada (C-229/05 P, EU:C:2007:32, bod 37), Sniace v. Komise (C-260/05 P, EU:C:2007:700, bod 37) a Lafarge v. Komise (C-413/08 P, EU:C:2010:346, bod 17).

44 — V jednacím jazyce: „a yellow quote“; v jazyce, v němž se konají porady: „une offre jaune“.

45 — V jednacím jazyce: „a yellow price“; v jazyce, v němž se konají porady: „un prix jaune“.

formulace bodu 182 dopad na posouzení skutkového stavu z hlediska hospodářské soutěže Tribunálem a v konečném důsledku na výrok napadeného rozsudku. Bez konkrétních indicií v tomto ohledu však neexistuje důvod pro zrušení napadeného rozsudku, a to ani za předpokladu, že došlo ke zkreslení skutkového stavu [46].

67. Pokud jde zatřetí o problematiku zaměnitelnosti zelených a žlutých referenčních cen v rámci celého odvětví, pak se tato výtka zkreslení skutkového stavu uplatněná společností Dole vztahuje na bod 232 napadeného rozsudku. Stojí za povšimnutí, že výraz „referenční ceny“ [47] vytýkaný společností Dole není v dané pasáži rozsudku vůbec použit. Pravda je pouze to, že Tribunál na tomto místě vychází z úzké vazby mezi „zelenými cenami“ a „žlutými cenami“. Společnost Dole neuvedla žádné indicie svědčící o tom, že by toto zjištění mohlo být nesprávné, natož *zjevně nesprávné*. Naopak se vysloveně nabízí závěr učiněný Tribunálem, přihlédne-li se k důkazním materiálům posouzeným soudem rozhodujícím v prvním stupni v bezprostředně předcházejících bodech 220 až 231 napadeného rozsudku, a to konkrétně email pracovníka společnosti Atlanta ze dne 2. ledna 2003. V tomto e-mailu je názorně popsáno vzájemné působení cen uplatňovaných společnostmi Chiquita a Dole, a to přesto, že se jedna společnost opírá o „žlutou cenu“ a druhá o „zelenou cenu“. Celkově vzato tedy i výtka zkreslení skutečností směřující proti bodu 232 napadeného rozsudku stojí na vratkém základě.

68. Obecně se mi zdá, že společnost Dole se v rámci tohoto druhého důvodu kasačního opravného prostředku opírá o nejrůznější scestné sémantické malichernosti, které mají ve skutečnosti pouze za cíl, aby Soudní dvůr pod záminkou výtky údajného zkreslení skutkového stavu přiměly k prostému novému posouzení skutkového stavu [48]. Soudnímu dvoru však v řízení o kasačním opravném prostředku nepřísluší nahradit posouzení údajů o trhu a soutěžního postavení provedené Tribunálem svým vlastním posouzením [49].

69. Výtky vznesené navrhovatelkami pokulhávají i v tom, že vytrhávají jednotlivé pasáže rozsudku z jeho kontextu. Nebudou-li vytýkané body napadeného rozsudku posuzovány izolovaně, nýbrž v kontextu zbývajícího odůvodnění rozsudku, pak lze snadno pochopit, že Tribunál správně vystihl fungování severoevropského trhu s banány včetně jeho nuancí [50]. Tribunál vzal na vědomí i stále se opakující argument společnosti Dole týkající se neexistence hospodářské soutěže na maloobchodní úrovni mezi jejími vlastními banány a banány společnosti Chiquita [51]; skutečnost, že se Tribunál nakonec nenechal tímto argumentem přesvědčit, není sama o sobě způsobilá odůvodnit výtku zkreslení skutečností nebo důkazů.

70. Celkově vzato je tudíž třeba druhý důvod kasačního opravného prostředku zamítnout.

C – *Třetí důvod kasačního opravného prostředku: „nepřiměřenost posouzení důkazů“, které provedl Tribunál*

71. V rámci svého třetího důvodu kasačního opravného prostředku, který se skládá z celých pěti částí, vznáší společnost Dole výtku „nepřiměřenosti posouzení důkazů, které provedl Tribunál“. Pokud bychom vzali společnost Dole za slovo, pak by tento třetí důvod kasačního opravného prostředku musel být prohlášen za zjevně nepřípustný, jelikož posouzení skutkového stavu a důkazů přísluší jedině Tribunálu a Soudní dvůr k tomu není jakožto instance rozhodující o kasačním opravném

46 — Rozsudky P & O European Ferries (Vizcaya) a Diputación Foral de Vizcaya v. Komise (C-442/03 P a C-471/03 P, EU:C:2006:356, body 67 až 69), Sison v. Rada (C-266/05 P, EU:C:2007:75, body 70 až 72) a Inuit Tapiriit Kanatami a další v. Parlament a Rada (C-583/11 P, EU:C:2013:625, bod 112).

47 — V jednacím jazyce: „quotation prices“.

48 — Rozsudky Lafarge v. Komise (C-413/08 P, EU:C:2010:346, bod 23), Ziegler v. Komise (C-439/11 P, EU:C:2013:513, body 75 a 76) a FLSmidth v. Komise (C-238/12 P, EU:C:2014:284, bod 31).

49 — Rozsudek British Airways v. Komise (C-95/04 P, EU:C:2007:166, bod 137).

50 — Viz zejména body 226 až 228 napadeného rozsudku.

51 — Viz opět body 128 až 132 napadeného rozsudku.

prostředku – s výjimkou eventuální výtky zkreslení – příslušný [52]. Při důkladnějším posouzení se však za výtkou údajné „nepřiměřenosti posouzení důkazů“ skrývají v podstatě různé námitky týkající se odůvodnění napadeného rozsudku, právních požadavků kladených na odůvodnění sporného rozhodnutí a právní kvalifikace skutkových okolností případu.

1. Ke struktuře trhu a k postavení zúčastněných podniků na trhu – význam žlutých a zelených banánů při výpočtu tržních podílů (první část třetího důvodu kasačního opravného prostředku)

72. Společnost Dole v rámci tohoto třetího důvodu kasačního opravného prostředku Tribunálu zaprvé vytýká, že bez vhodného odůvodnění potvrdil výpočty týkající se společného tržního podílu společností Dole, Chiquita a Del Monte/Weichert, o které se Komise opírala ve sporném rozhodnutí za účelem popisu relevantní struktury trhu.

73. Tato výtka směřuje v první řadě proti bodu 353 napadeného rozsudku, v němž se Tribunál ztotožňuje s tvrzením Komise, že „společnosti Dole, Chiquita a Weichert ovládaly podstatnou část trhu“. Toto tvrzení vycházelo ze skutečnosti, že Komise ve sporném rozhodnutí stanovila společný tržní podíl společností Chiquita, Dole a Weichert ve výši 45 % až 50 %, vychází-li se z hodnoty prodejů banánů v severní Evropě v roce 2002 [53], příp. ve výši 40 % až 45 %, pokud se vezme v potaz „zjevná spotřeba čerstvých banánů v severní Evropě“ v témže období [54].

74. Společnost Dole namítá, že společný podíl zúčastněných podniků na trhu je v těchto odhadech přehnaně nadhodnocen. Tyto číselné údaje jsou podle jejího názoru zveličeny tím, že Komise sčítala zelené a žluté banány, aniž by zohlednila skutečnost, že do severní Evropy se dováží pouze zelené banány a že některé tyto zelené banány jsou nejprve prodávány mezi dovozci a následně jsou ve zralém stavu předány do maloobchodního prodeje jako žluté banány. Podle společnosti Dole je tak část banánů dovážených na severoevropský trh při výpočtu tržních podílů zohledněna dvakrát.

75. Navrhovatelky tvrdí, že se Tribunál dostatečně nezabýval touto námitkou uplatněnou společností Dole, takže napadený rozsudek je v tomto ohledu stižen vadou nedostatečného odůvodnění.

76. Tato výtka je překvapivá vzhledem k tomu, že Tribunál přece v bodech 351 a 354 napadeného rozsudku k uvedené námitce společnosti Dole vysloveně zaujímá stanovisko a v zásadě ji odmítá s odůvodněním, že argumentace společnosti Dole „je založena na chybném předpokladu, tj. na rozdílu mezi žlutými banány a zelenými banány“ [55].

77. Vzhledem k tomu, že existuje odůvodnění Tribunálu – byť stručné – vyvstává podezření, že společnost Dole nesouhlasí s uvedenou pasáží rozsudku *po obsahové stránce*. Taková věcná kritika však nemůže zpochybnit formální legalitu napadeného rozsudku s ohledem na povinnost uvést odůvodnění. Společnost Dole může mít po obsahové stránce jiný názor než Tribunál. Pouze tato okolnost však nemůže představovat nedostatek odůvodnění napadeného rozsudku [56].

78. Spolu s výtkou nedostatečného odůvodnění uplatněnou společností Dole nicméně vyvstává také otázka, zde lze od Tribunálu po formální stránce vyžadovat, aby napadený rozsudek s ohledem na kritiku společnosti Dole týkající se výpočtu společného podílu zúčastněných podniků na trhu *odůvodnil podrobněji*.

52 — Usnesení San Marco v. Komise (C-19/95 P, EU:C:1996:331, body 39 a 40) a rozsudky Komise v. Schneider Electric (C-440/07 P, EU:C:2009:459, bod 103), jakož i Telefónica a Telefónica de España v. Komise (C-295/12 P, EU:C:2014:2062, bod 84); obdobně rozsudek MasterCard a další v. Komise (C-382/12 P, EU:C:2014:2201, bod 60).

53 — 26. a 27. bod odůvodnění sporného rozhodnutí a bod 345 napadeného rozsudku.

54 — 31. bod odůvodnění sporného rozhodnutí a bod 350 napadeného rozsudku.

55 — Bod 352 první věta napadeného rozsudku.

56 — Rozsudky Wunenburger v. Komise (C-362/05 P, EU:C:2007:322, bod 80) a Gogos v. Komise (C-583/08 P, EU:C:2010:287, bod 35).

79. Povinnost řádného odůvodnění prvoinstančních rozsudků vyplývá z článku 36 ve spojení s čl. 53 odst. 1 statutu Soudního dvora. Podle ustálené judikatury musí z odůvodnění rozsudku jasně a jednoznačně plynout úvahy Tribunálu, aby se zúčastněné osoby mohly seznámit s důvody přijatého rozhodnutí Tribunálu a Soudní dvůr mohl vykonávat svůj soudní přezkum [57].

80. Nedostatek odůvodnění sice může spočívat také v tom, že Tribunál se ve svém rozsudku nezabýval návrhovým žádáním [58], žalobním důvodem [59] ani argumenty některého účastníka řízení [60].

81. Je však třeba mít na paměti, že Tribunál není při formulaci svých závěrů povinen se vyčerpávajícím způsobem zabývat každou z úvah uvedených účastníky sporu, a to zejména v případech, kdy tyto úvahy nebyly dostatečně jasné a určité [61]. Odůvodnění Tribunálu může být naopak implicitní za podmínky, že umožní zúčastněným osobám seznámit se s důvody, proč Tribunál nepřijal jejich argumenty, a Soudnímu dvoru disponovat poznatky dostatečnými k tomu, aby mohl vykonat svůj soudní přezkum [62]. Ve výsledku je rozhodující, zda se Tribunál ve svém odůvodnění zabýval všemi vytýkanými porušeními práva a náležitě se vypořádal s *hlavními body argumentace* účastníků řízení [63].

82. V projednávané věci lze stěží tvrdit, že kritika společnosti Dole směřující proti číselným údajům týkajícím se společného podílu zúčastněných podniků na trhu, ze kterých vycházela Komise, byla *hlavním bodem* její argumentace v řízení v prvním stupni. Tato kritika se v písemných vyjádřeních společnosti Dole předložených Tribunálu naopak objevila pouze velmi okrajově. Tato společnost této problematice například věnovala v žalobě jediný bod [64], v replice již ani půl věty [65]. Po obsahové stránce pouze uvedla, že podíl na trhu, z něhož vycházela Komise, je „značně přehnaný“ a že z nezávislého průzkumu spotřebitelského mínění vyplývá pro společnosti Chiquita, Dole a Del Monte/Weichert v Německu pouze společný podíl na trhu nižší než 25 %.

83. Výtka společnosti Dole, která se nyní – v řízení o kasačním opravném prostředku – dostala do popředí zájmu, a sice že Komise neměla sčítat zelené a žluté banány, se v řízení v prvním stupni objevila pouze v poznámce pod čarou [66]. O dvojím započtení banánů v důsledku možného zahrnutí prodejů mezi dovozci není v písemném vyjádření společnosti Dole v řízení v prvním stupni nikde ani zmínka.

84. Společnost Dole musela v reakci na výslovnou otázku Soudního dvora připustit, že ani jeden z těchto aspektů – sčítání zelených a žlutých banánů na straně jedné a dvojí započtení banánů prodávaných mezi dovozci na straně druhé – nebyl na jednání před Tribunálem upřesněn.

85. Za těchto okolností nelze Tribunálu vytýkat, že se v napadeném rozsudku podrobně nezabýval těmito dvěma aspekty. V projednávané věci tedy nelze z žádného myslitelného hlediska hovořit o porušení povinnosti uvést odůvodnění.

57 — Rozsudek Rada v. De Nil a Impens (C-259/96 P, EU:C:1998:224, body 32 a 33), France Télécom v. Komise (C-202/07 P, EU:C:2009:214, bod 29) a Mindo v. Komise (C-652/11 P, EU:C:2013:229, bod 29).

58 — Rozsudek Evropaïki Dynamiki v. Komise (C-200/10 P, EU:C:2011:281, bod 33).

59 — Rozsudky Vidrányi v. Komise (C-283/90 P, EU:C:1991:361, bod 29), Komise v. Greencore (C-123/03 P, EU:C:2004:783, body 40 a 41) a Gogos v. Komise (C-583/08 P, EU:C:2010:287, bod 29).

60 — Rozsudky Ferriere Nord v. Komise (C-219/95 P, EU:C:1997:375), Dansk Rørindustri a další v. Komise (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, EU:C:2005:408, bod 244) a France Télécom v. Komise (C-202/07 P, EU:C:2009:214, bod 41), vždy s ohledem na argumentaci ve prospěch snížení pokut.

61 — Rozsudky Connolly v. Komise (C-274/99 P, EU:C:2001:127, bod 121) a FIAMM a další v. Rada a Komise (C-120/06 P a C-121/06 P, EU:C:2008:476, bod 91).

62 — Rozsudky Ziegler v. Komise (C-439/11 P, EU:C:2013:513, bod 82), Gascogne Sack Deutschland v. Komise (C-40/12 P, EU:C:2013:768, bod 35) a MasterCard a další v. Komise (C-382/12 P, EU:C:2014:2201, bod 189).

63 — Rozsudky Komninou a další v. Komise (C-167/06 P, EU:C:2007:633, bod 22) a Mindo v. Komise (C-652/11 P, EU:C:2013:229, bod 41).

64 — Bod 118 žaloby podané v řízení v prvním stupni.

65 — Bod 40 repliky podané v řízení v prvním stupni na „přehnané číselné údaje Komise“ naráží pouze v závorce.

66 — Poznámka pod čarou 86 žaloby podané v řízení v prvním stupni; poznámka pod čarou 44 repliky podané v řízení v prvním stupni opakuje tuto výtku.

Doplňující úvahy týkající se věcné kritiky číselných údajů o podílech na trhu

86. Pouze pro úplnost dodávám, že argumentace společnosti Dole přednesená v rámci této první části třetího důvodu kasačního opravného prostředku není ani vhodným základem pro věcné zpochybnění úvah Tribunálu týkajících se společného podílu zúčastněných podniků na trhu.

87. Vzhledem k tomu, že posouzení skutkového stavu a důkazních prostředků přísluší výlučně Tribunálu, Soudnímu dvoru v rámci kasačního opravného prostředku vůbec nepřísluší nahradit posouzení situace na trhu a soutěžního postavení provedené Tribunálem svým vlastním posouzením [67].

88. Je sice pravda, že Soudní dvůr je v řízení o kasačním opravném prostředku povolán k přezkoumání právní kvalifikace skutečností provedené Tribunálem a ke konstatování eventuálního zkreslení skutkového stavu a důkazů [68]. Společnost Dole však před Soudním dvorem ohledně výpočtu společného podílu zúčastněných podniků na trhu, který je sporný v projednávané věci, neuplatnila žádnou námitku [69].

89. Úvahy společnosti Dole týkající se údajné nepřesnosti výpočtu společného podílu zúčastněných podniků na trhu jsou kromě toho příliš obecné a neurčité na to, aby mohly být rozumně posouzeny [70]. Společnost Dole především vůbec neuvedla, jaký rozsah měly mít prodeje banánů mezi dovozci, jež zmínila. Jednalo se o rozšířenou praxi, či o okrajový jev [71]? Bez podrobného vysvětlení společnosti Dole [72] v tomto ohledu nelze ve výsledku posoudit, zda mohlo mít případné zahrnutí prodejů mezi dovozci vůbec patrný vliv na tržní podíly odhadované ve sporném rozhodnutí, z nichž vycházel Tribunál.

90. Celkově vzato je tudíž třeba první část třetího důvodu kasačního opravného prostředku zamítnout.

2. K popisu informační výměny mezi účastníky kartelové dohody (druhá, třetí a čtvrtá část třetího důvodu kasačního opravného prostředku)

91. V rámci druhé, třetí a čtvrté části třetího důvodu kasačního opravného prostředku společnost Dole Tribunálu vytýká celou řadu právních pochybení, která všechna souvisejí s popisem sporné výměny informací mezi zúčastněnými podniky.

67 — Rozsudek British Airways v. Komise (C-95/04 P, EU:C:2007:166, bod 137).

68 — Rozsudky Komise v. Brazzelli Lualdi a další (C-136/92 P, EU:C:1994:211, bod 49), Komise v. Schneider Electric (C-440/07 P, EU:C:2009:459, bod 191), Rada v. Zhejiang Xinan Chemical Industrial Group (C-337/09 P, EU:C:2012:471, bod 55) a Ziegler v. Komise (C-439/11 P, EU:C:2013:513, bod 74).

69 — Společnost Dole *neopírala* svou námitku zkreslení skutkového stavu uplatněnou v rámci druhého důvodu kasačního opravného prostředku o údajně nesprávný výpočet hodnot tržních podílů.

70 — Rozsudky Lindorfer v. Rada (C-227/04 P, EU:C:2007:490, bod 83), Schindler Holding a další v. Komise (C-501/11 P, EU:C:2013:522, bod 45) a MasterCard a další v. Komise (C-382/12 P, EU:C:2014:2201, bod 151).

71 — Komise na jednání před Soudním dvorem objasnila, že prodeje banánů mezi dovozci měly nepatrný rozsah, což společnost Dole nezpochybnila. Rovněž nezpochybněná konstatování Komise v bodech 451 až 453 odůvodnění sporného rozhodnutí připouštějí tento závěr, ačkoli byla uvedena v jiných souvislostech.

72 — V soudním řízení bylo možno očekávat konkrétní údaje, které se týkají alespoň eventuálních prodejů jiným dovozcům uskutečněných společností Dole, anebo nákupů u jiných dovozců, které tato společnost uskutečnila. Má totiž k dispozici všechny relevantní informace týkající se vlastních obchodních transakcí s banány.

a) K požadavkům na odůvodnění sporného rozhodnutí (druhá a třetí část třetího důvodu kasačního opravného prostředku)

92. Společnost Dole Tribunálu nejprve vytýká, že kladl příliš nízké požadavky na odůvodnění sporného rozhodnutí. Podle společnosti Dole si měl Tribunál od Komise vyžádat podrobnější popis předmětů, o nichž si zúčastněné podniky vzájemně vyměňovaly informace s protisoutěžním cílem (druhá část třetího důvodu kasačního opravného prostředku) a měl od Komise požadovat, aby konkrétně uvedla, na jaké faktory tvorby cen se vztahovalo konstatované protiprávní jednání s protisoutěžním cílem (třetí část třetího důvodu kasačního opravného prostředku). Oba tyto aspekty se značně překrývají. Je proto třeba podrobit je společnému přezkumu.

93. Právní požadavky kladené na odůvodnění rozhodnutí Komise v oblasti kartelového práva plynou z článku 253 ES (nyní čl. 296 druhý pododstavec SFEU). Podle ustálené judikatury musí z tohoto odůvodnění jasně a jednoznačně vyplývat úvahy Komise, tak aby se zúčastněné osoby mohly seznámit s důvody, které vedly k přijetí opatření, a příslušný soud mohl vykonávat svůj soudní přezkum [73].

94. Není ovšem požadováno, aby odůvodnění upřesňovalo všechny relevantní skutkové a právní okolnosti, jelikož otázka, zda odůvodnění aktu splňuje požadavky článku 253 ES, musí být posuzována nejen s ohledem na jeho znění, ale také s ohledem na jeho celkový kontext, jakož i s ohledem na všechna právní pravidla upravující dotčenou oblast [74].

95. Tribunál podrobně citoval pasáže z bodů odůvodnění sporného rozhodnutí a kromě jiného zdůraznil, že výměna informací mezi zúčastněnými podniky se v projednávané věci týkala skladových zásob, nadměrných zásob přebytečných dovozů v přístavech, odhadování očekávané poptávka na trhu a vývoje trhu – například na základě „zvláštních akcí“ – a dále pravděpodobnosti obecného růstu, poklesu nebo stagnace tržních cen [75].

96. Z tohoto výčtu podle mého názoru dostatečně jasně vyplývá, že společnosti Dole nemohl být neznámý přesný předmět protiprávního jednání, které je jí vytýkáno. To platí tím spíše, že uvedené detaily týkající se výměny informací zúčastněných podniků vyplynuly zejména z vysvětlení podaných samotnou společností Dole ve správním řízení [76].

97. Tribunál kromě toho správně zdůraznil, že z článku 253 ES nevyplývá žádná povinnost Komise „obecně stanovit vyčerpávající seznam faktorů, jež musí být *a priori* v daném odvětví považovány za protiprávní“ [77]. Na rozdíl od názoru, který zřejmě zastává společnost Dole, totiž není úkolem Komise poskytnout v rozhodnutí podle článku 7 a čl. 23 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1/2003 [78] účastníkům kartelové dohody nějaké pokyny týkající se budoucí povahy jejich chování na trhu. Zúčastněným podnikům, jakož i všem ostatním hospodářským subjektům naopak přísluší, aby zcela na svou vlastní odpovědnost dbaly na to, aby se svým chováním na trhu nedopouštěly protiprávních jednání, která jsou v rozporu s pravidly hospodářské soutěže.

98. Tribunál tedy zcela právem zamítl námitku nedostatečného odůvodnění sporného rozhodnutí uplatněnou společností Dole [79].

73 — Rozsudky Bertelsmann a Sony Corporation of America v. Impala (C-413/06 P, EU:C:2008:392, bod 166), Elf Aquitaine v. Komise (C-521/09 P, EU:C:2011:620, bod 147) a Ziegler v. Komise (C-439/11 P, EU:C:2013:513, bod 115).

74 — Rozsudky Bertelsmann a Sony Corporation of America v. Impala (C-413/06 P, EU:C:2008:392, bod 166), Elf Aquitaine v. Komise (C-521/09 P, EU:C:2011:620, bod 150) a Ziegler v. Komise (C-439/11 P, EU:C:2013:513, bod 116).

75 — Body 262 a 263 napadeného rozsudku.

76 — Bod 264 ve spojení s body 262 a 263 napadeného rozsudku.

77 — Bod 261 napadeného rozsudku.

78 — Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích 81 a 82 Smlouvy (Úř. věst. L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205).

79 — Bod 267 napadeného rozsudku.

b) K tvrzení společnosti Dole, že pracovníci, kteří se podíleli na výměně informací, nebyli sami odpovědní za stanovení referenčních cen (čtvrtá část třetího důvodu kasačního opravného prostředku)

99. Společnost Dole tak Tribunálu vytýká [80], že nereagoval na její argument, že dotčení zaměstnanci společností Chiquita a Dole se nemohli věrohodně spolupodílet na výměně informací, jelikož v rámci vnitropodnikových vztahů nejsou oprávněni stanovovat referenční ceny. V rámci této námitky společnost Dole vytýká nedostatek odůvodnění, kterým má být stižen napadený rozsudek [81].

100. Jak správně zdůrazňuje Komise, tato námitka se ovšem zakládá na nesprávném výkladu napadeného rozsudku. Ve skutečnosti jsou uvedenému argumentu společnosti Dole výslovně věnovány body 577 až 582 daného rozsudku. Společnost Dole může mít po obsahové stránce jiný názor než Tribunál. Pouze tato okolnost však nemůže představovat nedostatek odůvodnění napadeného rozsudku [82].

101. Pokud jde o věc samou, je tento argument společnosti Dole rovněž scestný. I pokud totiž pracovník podniku osobně nestanovuje jeho referenční ceny, může mít přesto k dispozici vnitropodnikové informace, na základě kterých jsou ceny stanovovány, a může je vyměňovat s příslušnými partnery z jiných podniků, a přispět tak ke snížení nejistoty ohledně dění na trhu, která by panovala za obvyklých podmínek hospodářské soutěže. Zcela obecně platí, že navenek se může na porušeních pravidel hospodářské soutěže spolupodílet i takový pracovník, který není v rámci vnitropodnikových vztahů oprávněn rozhodovat o obchodní politice a o cenách [83].

102. Celkově vzato tedy ani druhá ani třetí ani čtvrtá část třetího důvodu kasačního opravného prostředku neobstojí.

3. K pojmu „cílené omezení hospodářské soutěže“ (pátá část třetího důvodu kasačního opravného prostředku)

103. V rámci páté a poslední části tohoto třetího důvodu kasačního opravného prostředku společnost Dole nakonec uvádí, že Tribunál provedl nesprávnou právní kvalifikaci skutkového stavu a že porušil pravidla týkající se důkazního břemene, když se domníval, že rozhovory mezi pracovníky zúčastněných podniků představovaly cílené omezení hospodářské soutěže. Společnost Dole se domnívá, že výměna informací v projednávané věci nemůže odstranit nejistoty ohledně chování zamýšleného dotyčnými podniky, pokud jde o jejich cenovou politiku.

104. Na první pohled lze dospět k závěru, že společnost Dole chce tímto argumentem přimět Soudní dvůr nepřípustným způsobem k tomu, aby jakožto instance rozhodující o kasačním opravném prostředku nahradil posouzení skutkového stavu a důkazních prostředků provedené Tribunálem vlastním posouzením. Ve skutečnosti je zde ale Soudní dvůr povolán k přezkumu toho, zda Tribunál

80 — V rozsahu, v němž tato námitka hraje roli i v rámci páté části třetího důvodu kasačního opravného prostředku, na ni odpovím již zde v rámci následujících úvah.

81 — V tomto smyslu rozsudky Komninou a další v. Komise (C-167/06 P, EU:C:2007:633, bod 22), Gogos v. Komise (C-583/08 P, EU:C:2010:287, bod 29) a Mindo v. Komise (C-652/11 P, EU:C:2013:229, bod 41).

82 — Rozsudky Wunenburger v. Komise (C-362/05 P, EU:C:2007:322, bod 80) a Gogos v. Komise (C-583/08 P, EU:C:2010:287, bod 35).

83 — V tomto smyslu viz rozsudky Musique diffusion française a další v. Komise (100/80 až 103/80, EU:C:1983:158, bod 97) a Slovenská sporiteľňa (C-68/12, EU:C:2013:71, bod 25), jakož i mé stanovisko ve věci Schindler Holding a další v. Komise (C-501/11 P, EU:C:2013:248, bod 128 až 131).

vycházel v rámci posuzování skutkového stavu a předložených důkazů ze správných kritérií a měřítek. Jedná se přitom o právní otázku, která může být přezkoumána Soudním dvorem jakožto instancí rozhodující o kasačním opravném prostředku [84] a která má zvláštní význam v souvislosti s nedávno vydaným rozsudkem ve věci CB v. Komise [85].

105. Předesílám, že Tribunál se zde zvlášť podrobně zabýval situací na trhu a argumenty předloženými v této souvislosti a velmi logicky odůvodnil, proč musí být výměna informací mezi zúčastněnými podniky považována za škodlivou pro řádné fungování normální hospodářské soutěže již ze své povahy. V tom se projednávaná věc zásadně odlišuje od uvedené věci CB v. Komise.

a) Relevantní právní kritéria

106. V oblasti působnosti článku 81 ES (nyní článek 101 SFEU) může protisoutěžní povaha jednání podniku vyplynout nejen z účinků tohoto jednání, ale i z jeho cíle. To platí stejnou měrou pro dohody, rozhodnutí a jednání ve vzájemné shodě [86].

107. Nikoliv každá výměna informací mezi soutěžiteli má nutně za cíl vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu ve smyslu čl. 81 odst. 1 ES [87].

108. Otázku, zda taková výměna informací již ze své povahy vykazuje natolik vysoký stupeň škodlivosti ve vztahu k hospodářské soutěži, že ji lze chápat jako cílené omezení hospodářské soutěže ve smyslu čl. 81 odst. 1 ES, je třeba posoudit s ohledem na její předmět, na cíle, které sleduje, a s ohledem na hospodářský a právní kontext, v němž se taková výměna odehrává [88]. Při posuzování tohoto kontextu je třeba vzít v úvahu také povahu dotčených výrobků a služeb, podmínky, které skutečně existují na příslušném trhu či příslušných trzích, jakož i strukturu tohoto trhu či těchto trhů [89]. Úmysly zúčastněných subjektů lze při tomto posouzení rovněž zohlednit, ačkoli nejsou v tomto ohledu nezbytným prvkem [90].

109. Vyplyne-li z použití právě uvedených kritérií, že výměna informací mezi soutěžiteli může být považována za škodlivou pro řádné fungování normální hospodářské soutěže již ze své povahy – tedy jinými slovy, pokud taková výměna sama o sobě vykazuje dostatečný stupeň škodlivosti ve vztahu k hospodářské soutěži – pak není třeba zkoumat a brát v úvahu její konkrétní dopady na hospodářskou soutěž [91]. Nezbytné je pak pouze to, aby byla taková výměna informací v konkrétním případě způsobilá vyloučit, omezit nebo narušit hospodářskou soutěž na vnitřním trhu [92].

84 — Rozsudky Aalborg Portland a další v. Komise (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, EU:C:2004:6, bod 125), Bertelsmann a Sony Corporation of America v. Impala (C-413/06 P, EU:C:2008:392, bod 117) a Komise v. Stichting Administratiekantoor Portielje (C-440/11 P, EU:C:2013:514, bod 59).

85 — C-67/13 P, EU:C:2014:2204.

86 — Rozsudek T-Mobile Netherlands a další (C-8/08, EU:C:2009:343, bod 24).

87 — K tomu viz mé stanovisko ve věci T-Mobile Netherlands a další (C-8/08, EU:C:2009:110, bod 37).

88 — Rozsudek T-Mobile Netherlands a další (C-8/08, EU:C:2009:343, bod 27); v témže smyslu viz rozsudky Allianz Hungária Biztosító a další (C-32/11, EU:C:2013:160, bod 37) a CB v. Komise (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, bod 53).

89 — Rozsudky Allianz Hungária Biztosító a další (C-32/11, EU:C:2013:160, bod 36) a CB v. Komise (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, bod 53).

90 — Rozsudky T-Mobile Netherlands a další (C-8/08, EU:C:2009:343, bod 27), Allianz Hungária Biztosító a další (C-32/11, EU:C:2013:160, bod 37) a CB v. Komise (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, bod 54).

91 — Rozsudek T-Mobile Netherlands a další (C-8/08, EU:C:2009:343, bod 29 a 30); v témže smyslu viz rozsudky Football Association Premier League a další (C-403/08 a C-429/08, EU:C:2011:631, bod 135), Allianz Hungária Biztosító a další (C-32/11, EU:C:2013:160, bod 34) a CB v. Komise (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, body 49 až 52 a 57 *in fine*).

92 — Rozsudek T-Mobile Netherlands a další (C-8/08, EU:C:2009:343, body 31 a 43); v témže smyslu viz rozsudek Allianz Hungária Biztosító a další (C-32/11, EU:C:2013:160, bod 38).

110. Podle judikatury Soudního dvora navíc platí vyvratitelná domněnka, podle které podniky, které se podílely na jednání ve vzájemné shodě a dále působí na trhu, berou při stanovování svého chování na trhu v úvahu informace, které si vyměnily s jinými soutěžiteli; je věcí dotyčných podniků, aby takovouto domněnku vyvrátily [93].

b) Použití relevantních právních kritérií na konkrétní případ

111. Na rozdíl od názoru společnosti Dole nevidím žádný důvod, který by nasvědčoval domněnce, že Tribunál v projednávané věci nezohlednil právě popsaná právní kritéria, nebo že je uplatnil nesprávně [94].

– K povaze výměny informací a k jejímu předmětu

112. Jedním z hlavních argumentů uplatňovaných společností Dole, který navrhovatelky opakovaně uvádějí nejen v této, ale i v jiné souvislosti, je okolnost, že zúčastněné podniky si nevyměňovaly žádné informace o skutečných cenách, nýbrž pouze informace o tendencích v oblasti referenčních cen.

113. V tomto ohledu je třeba poznamenat, že výměna informací je stižena protisoutěžním cílem nejen tehdy, když se přímo týká cen uplatňovaných zúčastněnými podniky na trhu. Soudní dvůr již totiž rozhodl, že článek 81 ES (článek 101 SFEU) chrání strukturu trhu, a tím hospodářskou soutěž jako takovou [95]. Konstatování toho, že jednání ve vzájemné shodě sleduje protisoutěžní cíl, v souladu s výše uvedeným nepředpokládá, že existuje přímá souvislost se spotřebitelskými cenami [96]. Nemusí existovat ani přímá souvislost mezi vyměněnými informacemi a velkoobchodními cenami. Z existence protisoutěžního účelu lze naopak vycházet již tehdy, když si soutěžitelé vyměňují informace týkající se faktorů, které jsou relevantní pro jejich příslušnou cenovou politiku nebo – obecněji – pro jejich chování na trhu [97].

114. Přesně tak je tomu v projednávaném případě.

115. Z velmi podrobných zjištění Tribunálu, proti kterým společnost Dole nepodala žádnou námitku zkreslení skutečností, vyplývá, že v projednávané věci byla mezi zúčastněnými podniky uskutečňována dvoustranná sdělení před stanovením cen, v jejichž rámci byly objasňovány jejich příslušné referenční ceny a určité tendence v oblasti cen [98].

93 — Rozsudky Komise v. Anic Partecipazioni (C-49/92 P, EU:C:1999:356, bod 121 a 126), Hüls v. Komise (C-199/92 P, EU:C:1999:358, bod 162 a 167) a T-Mobile Netherlands a další (C-8/08, EU:C:2009:343, bod 51), jakož i mé stanovisko ve věci T-Mobile Netherlands a další (C-8/08, EU:C:2009:110, bod 75).

94 — Dále se nebudu zabývat pouze argumenty přednesenými společností Dole v rámci této páté části třetího důvodu kasačního opravného prostředku, nýbrž i některými jinými argumenty, které společnost Dole k tomuto tématu mimochodem uvedla v rámci jiných důvodů kasačního opravného prostředku.

95 — Rozsudky T-Mobile Netherlands a další (C-8/08, EU:C:2009:343, bod 38) a GlaxoSmithKline Services v. Komise (C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P a C-519/06 P, EU:C:2009:610, bod 63).

96 — Rozsudek T-Mobile Netherlands a další (C-8/08, EU:C:2009:343, body 36 až 39).

97 — V tomto smyslu viz rozsudky Suiker Unie a další v. Komise (40/73 bis 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, EU:C:1975:174, bod 173), Deere v. Komise (C-7/95 P, EU:C:1998:256, bod 86) a T-Mobile Netherlands a další (C-8/08, EU:C:2009:343, bod 32).

98 — Viz zejména body 15 až 17, 74, 187, 256, 375 a 583 napadeného rozsudku, jakož i body 51 až 57 odůvodnění sporného rozhodnutí.

116. Ze zjištění Tribunálu, která ostatně z velké části vycházejí z tvrzení, která uvedla samotná společnost Dole, rovněž vyplývá, že referenční ceny byly relevantní pro dotčený trh [99]. Z uvedených referenčních cen dovozců banánů bylo v projednávané věci zejména možné dovodit přinejmenším signály, tendence nebo ukazatele pro trh týkající se kýženého vývoje cen banánů; navíc v případě některých transakcí byly ceny na základě smluvně sjednaných vzorců pro určování cen přímo spjaty s referenčními cenami [100].

117. Doplňuji, že z podnikatelského hlediska by nemělo velký smysl referenční ceny vůbec stanovovat a vyměňovat si s ostatními soutěžiteli informace o jejich vývoji, pokud by se vlastní referenční ceny a získané informace o referenčních cenách soutěžitelů nepromítly do budoucího chování na trhu příslušných podniků a cen, které tyto podniky skutečně uplatňují.

118. Tribunál tedy právem dospěl – po velmi podrobném objasnění konkrétní situace na trhu a argumentů přednesených společností Dole – k závěru, že výměna informací uskutečňovaná mezi zúčastněnými podniky měla protisoutěžní cíl [101].

119. Taková výměna informací mezi soutěžiteli týkající se faktorů relevantních z hlediska cen je totiž zjevně v rozporu s požadavkem autonomie, který je charakteristický pro chování podniků na trhu v systému účinné hospodářské soutěže [102]. Taková výměna tudíž vykazuje – aniž je třeba dalších vysvětlení – již sama o sobě dostatečný stupeň škodlivosti ve vztahu k hospodářské soutěži a může být považována za škodlivou pro řádné fungování normální hospodářské soutěže již ze své povahy [103].

120. Tím se projednávaná věc zásadně liší od věci Asnef-Equifax [104], na kterou odkazovala společnost Dole a která se týkala španělského systému vyměňování informací o úvěrech. Výměna informací o úvěruschopnosti příjemců úvěrů jako v případě Asnef-Equifax totiž v první řadě slouží ke zvýšení funkčnosti trhu a k zavedení stejných soutěžních podmínek pro všechny poskytovatele úvěrů, aniž by přitom některý hospodářský subjekt jakýmkoli způsobem svým konkurentům zpřístupňoval informace o tom, jaké podmínky hodlá poskytnout svým zákazníkům. Taková výměna informací, jako je výměna sporná v projednávané věci, která se v jádru týká faktorů pro stanovení očekávaných referenčních cen a tendencí v oblasti cen, má zcela opačný účinek: v jejím rámci zúčastněné podniky svým příslušným konkurentům zpřístupňují – alespoň zčásti – informace o svém zamýšleném chování na trhu, jakož i citlivé informace týkající se svých budoucích představ o cenách. Taková výměna je zcela zjevně způsobilá odstranit nejistoty ohledně zamýšleného chování dotčených podniků a má za následek vznik podmínek hospodářské soutěže, které neodpovídají obvyklým podmínkám tohoto trhu.

121. Společnost Dole se dále snaží bagatelizovat domněnku existence protisoutěžního cíle, ze které vychází Tribunál, tvrzením, že zúčastněné podniky diskutovaly převážně o malichernostech – „řečnění o obecných podmínkách na trhu“ a „o počasí“.

122. I tento argument je ovšem z právního hlediska zcela irelevantní. Je totiž nepodstatné, zda taková výměna informací o faktorech, které mají význam pro tvorbu cen, představovala hlavní důvod navázání kontaktu mezi zúčastněnými podniky, nebo k ní došlo pouze v důsledku (nebo pod záštitou) navázání kontaktu, který sám o sobě neměl protiprávní cíl [105].

99 — Bod 434 až 576 napadeného rozsudku; viz zejména body 442 až 470 daného rozsudku, které se opírají o tvrzení samotné společnosti Dole.

100 — Body 19, 574 a 638 napadeného rozsudku, jakož i bod 115 odůvodnění sporného rozhodnutí.

101 — Viz zejména body 553, 585 a 654 napadeného rozsudku.

102 — Pokud jde o tento požadavek autonomie, srov. namísto mnoha rozsudky Suiker Unie a další v. Komise (40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, EU:C:1975:174, bod 173), Deere v. Komise (C-7/95 P, EU:C:1998:256, body 86 a 87) a T-Mobile Netherlands a další (C-8/08, EU:C:2009:343, body 32 a 33).

103 — K těmto kritériím viz opět nedávno vydaný rozsudek CB v. Komise (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, zejména body 50 a 57).

104 — Rozsudek Asnef-Equifax a Administración del Estado (C-238/05, EU:C:2006:734).

105 — Viz mé stanovisko ve věci T-Mobile Netherlands a další (C-8/08, EU:C:2009:110, bod 51); v témže smyslu rozsudky IAZ International Belgium a další v. Komise (96/82 až 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 a 110/82, EU:C:1983:310, bod 25), General Motors v. Komise (C-551/03 P, EU:C:2006:229, bod 64) a Beef Industry Development Society a Barry Brothers (C-209/07, EU:C:2008:643, bod 21).

123. Za těchto okolností je třeba kritiku společnosti Dole týkající se povahy a předmětu výměny informací zamítnout v plném rozsahu.

– K otázce, jak často a s jakou pravidelností probíhala výměna informací

124. Další výtka společnosti Dole, která se rovněž objevuje na různých místech její argumentace přednesené v řízení o kasačním opravném prostředku, se týká otázky, jak často a s jakou pravidelností probíhala mezi zúčastněnými podniky výměna informací. Společnost Dole namítá, že ve sporném rozhodnutí a v napadeném rozsudku není tento aspekt objasněn.

125. Na rozdíl od názoru, který zřejmě zastává společnost Dole, však kvalifikace výměny informací s protisoutěžním cílem z čistě právního hlediska vůbec nezávisí na tom, že se mezi zúčastněnými podniky odehrává častá nebo pravidelná výměna informací. Již jednorázová výměna informací může být podle judikatury základem pro konstatování protiprávního jednání a uložení pokuty, pokud dotyčné podniky po této výměně informací nadále aktivně působí na daném trhu [106]. Otázka, jak často a s jakou pravidelností probíhala výměna informací s protisoutěžním cílem, může hrát roli nanejvýš při stanovení výše pokuty.

126. Kritika společnosti Dole týkající se údajně chybějících konstatování Komise a Tribunálu ohledně otázky, jak často a s jakou pravidelností probíhala mezi zúčastněnými podniky výměna informací, je tudíž irelevantní.

– Ke struktuře trhu

127. Nakonec společnost Dole na různých místech v rámci řízení o kasačním opravném prostředku zdůrazňuje, že číselné údaje týkající se společného podílu zúčastněných podniků na trhu, ze kterých vycházela Komise i Tribunál, jsou „přehnané“ nebo „nafouknuté“ [107]. Mám dojem, že společnost Dole chce s pomocí této kritiky nakonec vyvrátit zjištění Tribunálu, že trh s banány v severní Evropě sice „nemůže být označen za oligopolní“, ale nemůže být charakterizován ani jako „trh s nabídkou roztříštěné povahy“ [108].

128. Argumentace společnosti Dole zřejmě vychází z předpokladu, že výměna informací mezi soutěžiteli může mít protisoutěžní cíl pouze na výrazně koncentrovaném oligopolním trhu [109]. Taková domněnka by ovšem byla mylná. Konstatování protisoutěžního cíle na takovém trhu je sice velmi pravděpodobné [110]. Podle judikatury však může systém výměny informací porušovat pravidla hospodářské soutěže, i když relevantní trh *není* výrazně koncentrovaným oligopolním trhem [111]. Jediná obecná zásada týkající se struktury trhu zní, že nabídka nesmí být roztříštěná [112].

129. Vzhledem k tomu, že v projednávané věci ze zjištění Tribunálu, která společnost Dole nevyvrátila [113], vyplývá, že neexistují žádné indicie svědčící o roztříštěnosti nabídky na trhu s banány v severní Evropě, není argumentace navrhovatelek týkající se struktury trhu účelná.

106 — Rozsudek T-Mobile Netherlands a další (C-8/08, EU:C:2009:343, body 58 a 59); viz také rozsudky Komise v. Anic Partecipazioni (C-49/92 P, EU:C:1999:356, bod 121) a Hüls v. Komise (C-199/92 P, EU:C:1999:358, bod 162); pro doplnění viz mé stanovisko ve věci T-Mobile Netherlands a další (C-8/08, EU:C:2009:110, body 97 až 107).

107 — K tomu viz již první část tohoto třetího důvodu kasačního opravného prostředku (viz výše body 73 až 91 tohoto stanoviska).

108 — Bod 353 napadeného rozsudku.

109 — Například formulace, která byla použita v rozsudku Deere v. Komise (C-7/95 P, EU:C:1998:256, bod 88).

110 — Viz mé stanovisko ve věci T-Mobile Netherlands a další (C-8/08, EU:C:2009:110, bod 53).

111 — Rozsudek Thyssen Stahl v. Komise (C-194/99 P, EU:C:2003:527, bod 86).

112 — Rozsudky Thyssen Stah v. Komise (C-194/99 P, EU:C:2003:527, bod 86) a Asnef-Equifax a Administración del Estado (C-238/05, EU:C:2006:734, bod 58).

113 — K tomu viz opět mé úvahy k první části tohoto třetího důvodu kasačního opravného prostředku v bodech 73 až 91 tohoto stanoviska.

– Shrnutí

130. Celkově vzato tedy argumentace společnosti Dole není způsobilá vyvrátit právní kvalifikaci sporné výměny informací provedenou Tribunálem jako jednání ve vzájemné shodě s protisoutěžním cílem, které je zakázáno podle článku 81 ES.

4. Dílčí závěr

131. Vzhledem k tomu, že ani jedna z výtek uplatněných společností Dole neobstojí, musí být třetí důvod kasačního opravného prostředku zamítnut v plném rozsahu.

D – *Čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku: výpočet pokuty*

132. Čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku je nakonec věnován výpočtu pokuty. V jeho rámci společnost Dole uplatňuje celkem dvě výtky směřující proti napadenému rozsudku, jimž jsou věnovány obě části tohoto důvodu kasačního opravného prostředku.

1. První část čtvrtého důvodu kasačního opravného prostředku: zohlednění obratu dceřiných společností společnosti Dole, které se neúčastnily kartelové dohody

133. Společnost Dole Tribunálu v rámci tohoto čtvrtého důvodu kasačního opravného prostředku nejprve vytýká, že nesprávně vypočetl pokutu na základě obratu „podniků“, v souvislosti s nimiž nebylo konstatováno žádné protiprávní jednání, a sice v souvislosti s jejími dceřinými společnostmi VBH, Saba, Kempowski a Dole France, které nebyly adresáty oznámení námitek. Tento důvod směruje proti bodům 619 až 623 napadeného rozsudku.

134. Domnívám se, že tato námitka vychází ze zásadního nepochopení ustálené judikatury týkající se odpovědnosti mateřských společností za kartelové delikty svých dceřiných společností, v nichž drží 100% podíl, a všech ostatních dceřiných společností, nad nimiž mateřská společnost vykonává rozhodující vliv.

135. Uvedená judikatura vychází z příslušnosti mateřské společnosti a jejích dceřiných společností k jednomu a témuž podniku.

136. Jsou-li mateřská společnost a její dceřiná společnost nebo její dceřiné společnosti, nad nimiž mateřská společnost vykonává rozhodující vliv, za účelem *zjištění* protiprávního jednání pokládány za část jednotného podniku, pak musí totéž platit i za účelem *stíhání* tohoto protiprávního jednání prostřednictvím pokuty. Pojem „podnik“ v rámci článku 7 nařízení č. 1/2003 a pojem „podnik“ v rámci článku 23 nařízení č. 1/2003 jsou totiž totožnými pojmy a oba vycházejí z článku 81 ES (článek 101 SFEU).

137. Pouze při zohlednění obratu mateřské společnosti a všech dceřiných společností, nad nimiž vykonává rozhodující vliv, je možné při výpočtu pokuty přiměřeně zohlednit finanční sílu celé skupiny podniků, která se příslušné kartelové dohody účastnila [114].

114 — K tomu viz mé stanovisko ve věci Alliance One International a Standard Commercial Tobacco v. Komise (C-628/10 P a C-14/11 P, EU:C:2012:11, bod 1).

138. Námitka společnosti Dole, že pouze jediná její dceřiná společnost, a to Dole Fresh Fruit Europe, byla přímo zapojena do protisoutěžních praktik, je v rámci stíhání protiprávního jednání stejně neopodstatněná jako při jeho zjištění. Mateřská společnost a dceřiné společnosti, které spadají pod její rozhodující vliv, jsou totiž společně právními nositeli jednotného podniku ve smyslu práva hospodářské soutěže a jsou za něj odpovědné. Poruší-li tento podnik úmyslně nebo z nedbalosti pravidla hospodářské soutěže, vede to ke vzniku společné osobní odpovědnosti všech jeho právních nositelů ve struktuře skupiny [115].

139. Z judikatury ve věci Tomkins, na kterou odkazovala společnost Dole, nevyplývá nic jiného. V rozsudku Komise v. Tomkins je sice zdůrazněna akcesorická povaha odpovědnosti mateřské společnosti za kartelové delikty jejích stoprocentních nebo téměř stoprocentních dceřiných společností [116]. Tato akcesorická povaha však nijak nezpochybňuje použití obratu skupiny podniků jako základu pro výpočet pokuty. Uvedená akcesorická povaha má naopak pouze za následek, že opravy pokuty uložené dceřiné společnosti mohou být ve prospěch také mateřské společnosti, která je spoluodpovědná společně a nerozdílně, pokud obě tyto společnosti podají k Tribunálu souběžně žalobu na zrušení daného rozhodnutí o uložení pokuty.

140. Tribunál tak právem odmítl požadavek společnosti Dole, aby se při výpočtu pokuty nepřihlíželo k obratu všech dceřiných společností, které nebyly přímo zapojeny do protiprávního jednání [117].

141. Za těchto okolností není třeba dále zkoumat, zda byla opodstatněná i doplňující část odůvodnění, o kterou se Tribunál v tomto ohledu rovněž opíral. Podle této části odůvodnění se měla argumentace společnosti Dole týkající se samostatnosti některých jejích dceřiných společností a nezohlednění jejího obratu týkat rozlišování mezi zelenými a žlutými banány [118]. Uznávám, že tato doplňující část odůvodnění uvedená Tribunálem působí poněkud překvapivě. Z právního hlediska je ale napadený rozsudek vzhledem k výše uvedeným úvahám týkajícím se jednotného pomu „podnik“ [119] správný.

142. V důsledku toho nemůže být tato první část čtvrtého důvodu kasačního opravného prostředku přijata.

2. Druhá část čtvrtého důvodu kasačního opravného prostředku: dvojí zohlednění téhož obratu

143. Zadruhé společnost Dole Tribunálu v rámci tohoto čtvrtého důvodu kasačního opravného prostředku vytýká, že při výpočtu pokuty nesprávně dvakrát započetl obrat z týchž produktů. Tato výtka navrhovatelek směřuje proti bodu 630 napadeného rozsudku.

144. Konkrétně jde o to, že podle jejího názoru Komise se schválením Tribunálu při výpočtu pokuty do číselných údajů, které se týkaly obratu společnosti Dole, dvakrát započetla banány, které tato společnost nejprve prodala třetím osobám, které se neúčastnily kartelové dohody, a poté je od nich zase koupila zpět. Jako jediný příklad společnost Dole uvádí prodej některých jejích banánů společnosti Cobana a další prodej týchž banánů společností Cobana společnosti Kempowski, která je dceřinou společností společnosti Dole.

115 — K tomu viz mé stanovisko ve věci Alliance One International a Standard Commercial Tobacco v. Komise (C-628/10 P a C-14/11 P, EU:C:2012:11, bod 173) a mé stanovisko ve věci Akzo Nobel a další v. Komise (C-97/08 P, EU:C:2009:262, bod 97).

116 — Rozsudek Komise v. Tomkins (C-286/11 P, EU:C:2013:29, bod 39).

117 — Body 619 a 620 napadeného rozsudku.

118 — Bod 621 napadeného rozsudku.

119 — K tomu viz body 135 až 141 tohoto stanoviska.

145. V tomto ohledu je třeba poznamenat, že v řízení o kasačním opravném prostředku se projednávají pouze právní otázky [120]. Z této argumentace, kterou společnost Dole uvedla v rámci této druhé části čtvrtého důvodu kasačního opravného prostředku, jasně nevyplývá, jaká nesprávná právní posouzení jsou Tribunálu vytýkána. Úvahy uvedené společností Dole v tomto ohledu jsou natolik obecné a nepřesné, že je nelze rozumně posoudit [121]. Proto navrhuji, aby byly odmítnuty jako nepřípustné.

146. Podpůrně uvádím, že všechny otázky související s výší pokuty podléhají soudními přezkumu Tribunálu v plné jurisdikci (článek 261 SFEU ve spojení s článkem 31 nařízení č. 1/2003). Soudní dvůr přezkoumává výkon této pravomoci Tribunálem pouze s ohledem na zjevně nesprávná posouzení [122]. Z existence takových zjevně nesprávných posouzení je třeba vycházet, zaprvé když Tribunál překročil meze svých pravomocí podle článku 261 SFEU [123], zadruhé když se řádně nezabýval všemi relevantními skutečnostmi [124] a zatřetí když použil nesprávná právní kritéria [125], a to nejen s ohledem na zásady rovného zacházení [126] a proporcionality [127].

147. Vzhledem k tomu, že hodnota produktů, které přímo nebo nepřímo souvisejí s porušením článku 81 ES (článek 101 SFEU), slouží jako indicie pro určení významu protiprávního jednání [128], je rozumné vzít pro účely výpočtu pokuty v úvahu veškerý obrat účastníka kartelové dohody, jehož dosáhl v souvislosti s těmito produkty. Pokud účastník kartelové dohody uskutečnil v souvislosti s týmž zbožím několik obchodních operací – například když toto zboží nejprve prodal třetí osobě a poté je od něj nebo od další osoby zase koupil zpět – pak lze tento dvojí obrat posuzovat jako indicii pro určení toho, jaký hospodářský významu pro něj uvedené zboží má.

148. Za těchto okolností se Tribunál nedopustil žádného zjevně nesprávného posouzení, když při přezkumu výpočtu pokuty nezpochybnil dvojí započtení obratu, jehož společnost Dole dosáhla v souvislosti s banány, jež nejprve prodala a poté je zase nakoupila zpět.

149. Celkově vzato tedy nelze čtvrtému důvodu kasačního opravného prostředku vyhovět.

E – *Shrnutí*

150. Vzhledem k tomu, že žádný z důvodů kasačního opravného prostředku uplatněných společností Dole nemůže být přijat, je třeba tento kasační opravný prostředek zamítnout v plném rozsahu.

120 — Rozsudky Vidrányi v. Komise (C-283/90 P, EU:C:1991:361, body 11 až 13), Aalborg Portland a další v. Komise (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, EU:C:2004:6, body 47 a 48), jakož i Telefónica a Telefónica de España v. Komise (C-295/12 P, EU:C:2014:2062, bod 84).

121 — Rozsudky Lindorfer v. Rada (C-227/04 P, EU:C:2007:490, bod 83), Schindler Holding a další v. Komise (C-501/11 P, EU:C:2013:522, bod 45) a MasterCard a další v. Komise (C-382/12 P, EU:C:2014:2201, bod 151).

122 — Rozsudek Aalborg Portland a další v. Komise (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, EU:C:2004:6, bod 365).

123 — K tomu viz mé stanovisko ve věci Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied v. Komise (C-105/04 P, EU:C:2005:751, bod 137) a mé stanovisko ve věci Schindler Holding a další v. Komise (C-501/11 P, EU:C:2013:248, bod 190); v témže smyslu viz rozsudek Schindler Holding a další v. Komise (C-501/11 P, EU:C:2013:522, body 155 a 156) a Kone a další v. Komise (C-510/11 P, EU:C:2013:696, body 40 a 42).

124 — Rozsudky Baustahlgewebe v. Komise (C-185/95 P, EU:C:1998:608, bod 128), Dansk Rørindustri a další v. Komise (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, EU:C:2005:408, bod 244 a 303) a Papierfabrik August Koehler a další v. Komise (C-322/07 P, C-327/07 P a C-338/07 P, EU:C:2009:500, bod 125).

125 — Rozsudky Baustahlgewebe v. Komise (C-185/95 P, EU:C:1998:608, bod 128), Dansk Rørindustri a další v. Komise (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, EU:C:2005:408, body 244 a 303) a Papierfabrik August Koehler a další v. Komise (C-322/07 P, C-327/07 P a C-338/07 P, EU:C:2009:500, bod 125).

126 — Rozsudky Weig v. Komise (C-280/98 P, EU:C:2000:627, body 63 a 68) a Sarrió v. Komise (C-291/98 P, EU:C:2000:631, body 97 a 99).

127 — Rozsudky E.ON Energie v. Komise (C-89/11 P, EU:C:2012:738, bod 126) a Schindler Holding a další v. Komise (C-501/11 P, EU:C:2013:522, bod 165).

128 — Rozsudek Team Relocations a další v. Komise (C-444/11 P, EU:C:2013:464, body 76 a 88).

V – **Náklady řízení**

151. Podle čl. 184 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora platí, že jestliže Soudní dvůr zamítne kasační opravný prostředek, rozhodne o nákladech řízení.

152. Z článku 138 odst. 1 a 2 ve spojení s čl. 184 odst. 1 jednacího řádu vyplývá, že účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, bude uložena náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval; je-li neúspěšných účastníků řízení více, rozhodne Soudní dvůr o rozdělení nákladů řízení. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a navrhovatelky neměly ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedeným uložit náhradu nákladů řízení. Tyto náklady řízení ponesou společně a nerozdílně, jelikož podaly kasační opravný prostředek společně [129].

VI – **Závěry**

153. Na základě výše uvedených úvah navrhuji, aby Soudní dvůr rozhodl následně:

„1) Kasační opravný prostředek se zamítá.

2) Dole Food Company, Inc. a Dole Fresh Fruit Europe OHG ponesou společně a nerozdílně náklady řízení.“

129 — Rozsudek Akzo Nobel Chemicals a Akcros Chemicals v. Komise (C-550/07 P, EU:C:2010:512, bod 123); v témže smyslu viz rozsudek D a Švédsko v. Rada (C-122/99 P a C-125/99 P, EU:C:2001:304, bod 65); v naposled uvedeném případě podali D a Švédské království dokonce dva samostatné kasační opravné prostředky, a přesto jim bylo uloženo, aby nesli náklady řízení společně a nerozdílně.